

De rekening volgt later

Geef gemeentebesturen voldoende geld voor het uitoefenen van hun nieuwe taken, zodat ze de nodige professionele kaders kunnen uitbouwen. En bevorder intergemeentelijke samenwerking, zodat kleinere gemeenten een stedenbouwkundig ambtenaar kunnen delen. De VRP formuleert alternatieven voor het voornemen van de Vlaamse overheid om de voorwaarden voor aanstelling van gemeentelijk stedenbouwkundige ambtenaren te versoepelen.

OPINIE

Tom Coppens *docent Artesis Hogeschool Antwerpen, Associatie Universiteit Antwerpen*
Hendrik Van Geel *Artesis Hogeschool – associatie Universiteit Antwerpen*
Tom Dehaene *UGent*
Georges Allaert *UGent*
Jan Schreurs *ASRO KU Leuven*
Jens Aerts *Erasmus Hogeschool – VU Brussel*
Bas Van Heur *Erasmus Hogeschool – VU Brussel*
Michaël Ryckewaert *Erasmus Hogeschool – VU Brussel*
Stefan De Corte *Erasmus Hogeschool – VU Brussel*
VRP

Vlaams minister van Ruimtelijke Ordening Philippe Muyters overweegt de aanstellingsvoorwaarden voor gemeentelijk stedenbouwkundige ambtenaren (GSA) te versoepelen. Vandaag geldt volgens het uitvoeringsbesluit dat stedenbouwkundig ambtenaren in gemeenten met meer dan 20.000 inwoners over een masterdiploma moeten beschikken (niveau A) en een erkende opleiding Stedenbouw en Ruimtelijke Planning moeten hebben gevolgd. Voor gemeenten met minder dan 20.000 inwoners volstaat een bachelor- (niveau B) of een masterdiploma (niveau A), gekoppeld aan een diploma van een erkende opleiding Stedenbouw en Ruimtelijke Planning.

Nu is het zo dat in de praktijk alle erkende opleidingen Stedenbouw in Vlaanderen masteropleidingen zijn en dus per definitie toegang geven tot niveau A. Voor sommige kleine gemeenten ligt dat moeilijk, omdat ze op B-niveau geen geschikt personeel met een diploma stedenbouw kunnen vinden. Het probleem is dubbel. Enerzijds zijn Vlaamse stedenbouwkundigen voor die gemeenten overgekwalificeerd omdat ze over

een masterdiploma beschikken. Anderzijds betekent een personeelslid op niveau A voor kleinere gemeenten een grotere hap uit het gemeentelijk budget. Om die redenen hebben enkele kleinere gemeenten het kabinet met aandrang verzocht het uitvoeringsbesluit te wijzigen. Het kabinet wil de aanstellingsvoorwaarden voor kleinere gemeenten (<20.000) versoepelen, waarbij een bachelordiploma met een erg korte aanvullende opleiding van 30 studiepunten voldoende zou zijn.¹

De Vereniging voor Ruimte en Planning heeft ernstige bedenkingen bij dit voorneemen. We hebben begrip voor de argumenten die kleine gemeenten aanvoeren (kosten, personeelsproblemen), niet voor de voorgestelde oplossing. Want objectief gezien is er veeleer een aanscherping dan een versoepeling van de aanstellingsvoorwaarden nodig. Sinds de invoering van de voorwaarden in het decreet in 1999 en het uitvoeringsbesluit van 2000 zijn de taken

van de gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar alleen maar complexer geworden. Daar kunnen verschillende oorzaken voor worden aangewezen. Het vergunningenbeleid is in toenemende mate gejuridiseerd en de burger is mondiger geworden. Van onze leden vernemen we dat bouwvergunningen vaker en sneller worden betwist dan vroeger. Waar vroeger bouwheer en architect het dossier vaak kwamen toelichten op de stedenbouwkundige dienst, zien we dat de architect vandaag steeds meer door een advocaat wordt vervangen. Tegelijk leidt de toegenomen complexiteit van de Vlaamse regelgeving op het gebied van ruimtelijke planning en aanverwante gebieden (milieuwetgeving, aanbestedingsrecht, veiligheid, archeologie, duurzaamheid...) tot steeds meer proceduremogelijkheden. Procedurefouten zijn in het complexe kluwen van Europese richtlijnen, federale wetten en Vlaamse decreten en uitvoeringsbesluiten dan ook snel gemaakt. Vanuit een politiek *buikgevoel* beslissen over ruimtelijke ingrepen, is geen goed idee. Vanzelfsprekend behoort de politiek in een democra-

tie steeds het laatste woord te hebben. Maar beslissingen moeten vandaag ook technisch en juridisch ijzersterk worden onderbouwd en voorbereid. Dat kan alleen met een professionele omkadering.

ZELFSTANDIG OORDEEL

Ingevolge de interne staatshervorming, waarbij gemeentebesturen steeds meer autonomie krijgen, is het takenpakket van de stedenbouwkundige ambtenaar steeds meer uitgebreid. Zijn taak op lokaal niveau beperkt zich niet tot het vergunningenbeleid, maar omvat vaak ook het opvolgen en leiden van planningsprocessen, het ondersteunen van de adviesraden, het schrijven van adviezen over planningsprocessen van andere overheden, het opzetten en managen van allerhande ruimtelijke projecten zoals woonprojecten en kleine bedrijventerreinen. Veel van die taken worden weliswaar uitbesteed, maar de opvolging daarvan vergt niet minder competenties dan de uitvoering ervan.

De VRP is van oordeel dat alleen de op masterniveau verworven competenties een antwoord kunnen bieden op de toegenomen uitdagingen, ook voor kleinere gemeenten. Volgens de zogenaamde *Dublin descriptoren* (de binnen de Europese Unie geldende eindtermen voor bachelor- en masterstudies) is er immers een belangrijk verschil inzake de competenties op het gebied van oordeelsvorming. Waar een bachelor informatie moet kunnen verzamelen met het oog op oordeelsvorming, moet een master zelfstandig een oordeel kunnen vormen op basis van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening houden

met *sociaalmaatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen*². Zelfstandige oordeelsvorming en het kunnen omgaan met complexe informatie zijn volgens de VRP dan ook net de vereisten waaraan de gemeentelijk stedenbouwkundige ambtenaar, in het licht van de toegenomen uitdagingen, moet voldoen. Dat alle opleidingsinstutenten

‘Objectief bezien is er veeleer een aanscherping dan een versoepeling van de aanstellingsvoorwaarden nodig’

uitsluitend een opleiding op masterniveau aanbieden, is dan ook geen toeval, maar heeft te maken met de complexiteit van de materie en met de voor het beroep noodzakelijke maturiteit.

UITGESTELDE KOSTEN

Terug naar onze kleine gemeenten. Hoewel de Vlaamse overheid eigenlijk geen cijfers

heeft over de omvang van de aanwervingsproblematiek, mogen we aannemen dat in sommige kleine gemeenten de aanstellingsvoorwaarden inderdaad een knelpunt vormen. Maar volgens de VRP moet de aanwervingsproblematiek in kleine gemeenten op een andere manier worden opgelost. De interne staatshervorming moet gepaard gaan met en voldoende financiering van de gemeenten voor de uitoefening van hun nieuwe taken, zodat ze de nodige professionele kaders kunnen uitbouwen. De Vlaamse overheid moet ook intergemeentelijke samenwerking stimuleren, zeker tussen kleinere gemeenten. Het decreet laat immers toe dat

verschillende gemeenten gezamenlijk een gemeentelijk stedenbouwkundig ambtenaar aanstellen. Dat heeft een dubbel voordeel: de kosten voor de gemeenten worden gedrukt en voor de betrokken ambtenaar wordt de baan wellicht uitdagender.

Er zijn dus pragmatische oplossingen mogelijk, die tegemoet komen aan de bezwaren van kleinere gemeenten, zonder dat daarom de kwaliteitseisen moeten worden teruggeschroefd. Een versoepeling van die eisen kan vandaag misschien de praktische problemen van enkele gemeenten oplossen, maar zal in de toekomst alleen maar ellende veroorzaken.

Minder professionaliteit betekent ook een lagere kwaliteit van stedenbouwkundige dienstverlening, waarschijnlijk ook meer burenruzies en procedures, meer politiek dienstbetoon, minder goede opvolging van studie-bureaus en een minder doordacht ruimtelijk beleid. Wat nu wordt bespaard op personeelskosten, weegt dus helemaal niet op tegen de toekomstige maatschappelijke en juridische kosten.

² NVAO, Dublin descriptoren, www.nvao.net.

¹ Dit komt overeen met ongeveer één semester. Een volledig masterprogramma bestaat uit 120 studiepunten.